

AI en de Publieke Omroep

Naar een waardengedreven, publieksgerichte en verantwoorde integratie in ons werk

In deze tijd van snelle technologische vooruitgang heeft kunstmatige intelligentie (AI) een enorme impact op de publieke omroep. Hoewel (generatieve) AI kansen biedt, zoals het vergroten van de toegankelijkheid van ons media-aanbod en het beter personaliseren van onze aanbevelingen, brengt het ook uitdagingen met zich mee. Bijvoorbeeld op het gebied van betrouwbaarheid en misinformatie, vooroordelen of kwesties die raken aan het auteursrecht.

De kernvraag voor de publieke omroep is hoe AI op een maatschappelijk verantwoorde manier kan worden benut, met aandacht voor ethische dilemma's en risico's. Op die vraag hebben we niet álle antwoorden en de technologie verandert snel. We zijn er daarom van overtuigd dat een waardengedreven benadering van AI, die vertrekt vanuit onze publieke missie als organisatie, het meest zinnig en toekomstbestendig is.

Een benadering die het publiek centraal zet. Die past bij onze nieuwsgierige houding en open blik. Waarbij betrouwbaarheid en veiligheid voorop staat. Waarbij we ons laten ondersteunen door dat wat AI te bieden heeft, maar waarbij we menselijke intelligentie en creativiteit altijd op waarde blijven schatten.

Op die manier kunnen we als publieke omroep nieuwe technologieën omarmen en AI op een verantwoorde en veilige manier inzetten in ons werk, zodat het ten goede komt van ons publiek en de samenleving als geheel.

Met onze missie, taken, ambities en de kernwaarden van onze organisatie (zie bijlage) in gedachten schetsen we onze gedeelde uitgangspunten ten aanzien van het werken met AI die daaruit voortvloeien.

Gedeelde Uitgangspunten

Publiek

Bij overwegingen over de inzet van (generatieve) AI staat onze vertrouwensband met het publiek altijd centraal. Transparantie en verantwoordelijkheid zijn daarbij belangrijke sleutelwoorden. AI helpt ons bij het toegankelijk maken van onze content, op zo'n manier dat het aansluit bij de behoeftes en het gedrag van ons publiek. Daarbij blijven we trouw aan onze missie om het publiek te verrassen en perspectieven te verbreden.

1. We zijn **transparant** over en nemen **verantwoordelijkheid** voor de inzet van (generatieve) AI

Vertrouwen is de basis voor de relatie tussen onze organisatie en het publiek. Het is voor ons dan ook essentieel dat ons media-aanbod herkenbaar is en blijft voor alle Nederlanders. Als publieke omroep zullen we transparant zijn over de inzet van (generatieve) AI bij ons werk en over onze denk- en werkwijze daarbij. We maken telkens de afweging wat op dat moment de meest geschikte manier is om dit te doen; van een disclaimer onder een artikel, tot een label bij een door AI gegenereerde afbeelding tot het delen van onze visie op AI met het publiek.

Door transparant te zijn over onze inzet van - en kijk op - AI dragen we ook actief bij aan de kennis en mediawijsheid van ons publiek ten aanzien van dit onderwerp.

Naast transparantie draagt ook het nemen van verantwoordelijkheid bij aan de vertrouwensband met ons publiek. We vinden dan ook dat wij altijd moeten kunnen verantwoorden over de beslissingen die zijn genomen door een AI-systeem. Wij zijn verantwoordelijk voor de inzet van AI bij ons werk, en daarom zullen we aandacht hebben voor de ethische, juridische en maatschappelijke aspecten die dit met zich meebrengt.

Niet een AI-systeem, maar een mens is en blijft altijd eindverantwoordelijk voor dat wat wij als publieke omroep maken en doen, en dus ook voor de beslissingen en acties die voortkomen uit de AI-systemen die we gebruiken.

2. We willen dat AI ons ondersteunt bij het **beter leren kennen en bedienen** van ons **publiek**

We streven ernaar de verbondenheid met ons publiek te vergroten. Dit doen we onder meer door goed aan te sluiten op hun gedrag en behoeftes en bij dat wat er speelt in de samenleving. AI kan ons helpen bij het beter analyseren en begrijpen van het kijk- en luistergedrag van ons publiek en de gebruikers op onze platformen.

Op basis van die kennis en inzichten kunnen we meer relevante en persoonlijke aanbevelingen doen. Hierdoor wordt de kans groter dat gebruikers content ontdekken die aansluit bij hun interesses en (veranderende) behoeftes en gedrag. Zo wordt ons media-aanbod relevanter.

Daarbij vertrekken we vanuit onze missie om de content die we maken zo goed en

toegankelijk mogelijk te ontsluiten voor elke Nederlander en zoveel mogelijk mensen in aanraking te brengen met ons aanbod.

Wij helpen, ook met AI, ons publiek bij het vinden van programma's die aansluiten bij hun interesses, maar juist ook bij het ontdekken van nieuwe dingen. Zo zorgen we ervoor dat onze aanbevelingen niet alleen gericht zijn op het aanbieden van 'meer van hetzelfde', maar juist ook leiden tot verrassende contentkeuzes om zo perspectieven te verbreden.

Een voorwaarde hierbij is dat we ten alle tijden de privacy van individuele gebruikers – en van ons publiek in het algemeen – koesteren en beschermen.

Kwaliteit

We experimenteren en innoveren met en door de inzet van (generatieve) AI. We zien kansen waar het gaat om het vergroten van de effectiviteit van ons werk en voor de ontwikkeling van een kwalitatief hoogwaardig media-aanbod. De inzet van AI is daarbij ondersteunend van aard en de mens blijft bij al ons werk van cruciale waarde. Het borgen van kwaliteit betekent ook dat wij, ongeacht de inzet van AI, geen concessies doen op het gebied van de betrouwbaarheid, nauwkeurigheid en feitelijkheid van ons (nieuws- en informatie-) aanbod, of op het gebied van data integriteit, -kwaliteit of -bescherming.

3. Veiligheid en betrouwbaarheid staan voorop bij het gebruik van (generatieve) AI

Veiligheid en betrouwbaarheid zijn belangrijke kernwaarden van de publieke omroep en daarmee ook speerpunten bij de inzet van AI. Daar zullen we nooit op inleveren. Ons (nieuws- en informatie-) aanbod is en blijft nauwkeurig, feitelijk en controleerbaar op waarheid, ook waar AI wordt ingezet om bijvoorbeeld de effectiviteit van ons werk te vergroten. Ook voldoet de content die met behulp van AI wordt gegenereerd altijd aan onze gebruikelijke veiligheidsnormen en (data)ethische richtlijnen om misinformatie, discriminatie of schadelijke content te voorkomen. In een te ontwikkelen AI compliance en governance beleid en programma wordt vastgelegd hoe te voldoen aan de wettelijke vereisten en onze eigen ethische principes.

Veiligheid gaat ook over databescherming en security van systemen. Zoals eerder benoemd en ook in onze Datavisie ('21); we beheren data op een transparante en verantwoorde manier en zetten de data van ons publiek alleen in met een publiek belang; voor betere diensten, die voor de hele samenleving van waarde zijn. We doen geen concessies op het gebied van data integriteit, -kwaliteit of -bescherming.

4. We onderzoeken het potentieel om te innoveren met AI

Als publieke omroep hebben we de taak om de mediasector te versterken waar kan. Om die reden, maar ook omdat we wendbaar moeten en willen zijn om snel in te

spelen op het veranderende mediagedrag van ons publiek, faciliteren en stimuleren we innovatie.

We zullen daarom een verantwoorde inzet van AI binnen onze organisaties aanmoedigen, om zo bijvoorbeeld journalistieke inspanningen te verbeteren, creativiteit te vergroten, efficiëntie te verhogen en juist óók om zo AI-gerelateerde risico's en dilemma's te ontdekken. We helpen onze medewerkers bij het begrijpen van - en navigeren door - de wereld van AI, om dit ook daadwerkelijk te kunnen doen.

Daarbij blijven we AI zien als hulpmiddel. Menselijke intelligentie en creativiteit spelen een essentiële rol in ons werk en zullen dat blijven doen. We streven altijd naar de juiste balans tussen het optimaal benutten van de mogelijkheden die de technologie ons biedt en de toegevoegde waarde van de mens.

We schatten onze makers op waarde en wanneer we AI gebruiken, houden we rekening met het auteursrecht en de rechten van onze contentmakers. Vanuit onze visie op goed werkgeverschap hebben we dan ook oog voor de mogelijke impact van AI op de arbeidsmarkt en de consequenties daarvan voor onze huidige en toekomstige medewerkers.

We experimenteren en blijven leren van elkaar. We blijven voortdurend in gesprek over de AI-gerelateerde risico's en dilemma's en durven ons handelen aan te passen. We zullen onze bevindingen over het werken met AI delen, om zo de hele mediasector te voeden met inzichten.

Ethiek

Onze ethische normen en waarden geven richting aan de keuzes die we maken bij de inzet van AI. Zo mag de inzet van AI geen afbreuk doen aan de diversiteit, variatie en pluriformiteit van ons aanbod. We maken bij het - al dan niet - inzetten van AI zorgvuldig de afweging wat de consequentie is voor mens en milieu. We staan bewust stil bij hoe we onze ecologische voetafdruk zo klein mogelijk kunnen houden.

5. We zijn alert op fouten en vooroordelen in AI-systemen en blijven streven naar een veelkleurig aanbod

We zijn ons ervan bewust dat AI-systemen vatbaar kunnen zijn voor fouten ('hallucinaties') en menselijke vooroordelen ('bias') en deze zelfs kan versterken. Dergelijke fouten en vooroordelen kunnen van impact zijn op ons publiek.

Als publieke omroep streven we naar het maken van een veelkleurig media-aanbod. Dat betekent dat we naast kwaliteit, ook sturen op diversiteit, variatie en

pluriformiteit.

Vanuit onze missie vinden wij het belangrijk om waakzaam te zijn op fouten en vooroordelen bij het doen van ons werk en leggen wij onszelf op diverse perspectieven naar voren te brengen. Op die manier willen we bijdragen aan een rechtvaardiger en representatiever medialandschap voor ons publiek.

Dat deden we al vóór dat AI een rol speelde in ons werk, maar vereist in deze tijd nog meer alertheid. We zullen het begrip en bewustzijn hierover bij onze medewerkers vergroten en leggen ons erop toe te werken met AI-systemen die de prioriteit geven aan rechtvaardigheid, diversiteit en inclusie.

6. Bij de inzet van AI houden we rekening met de impact op het milieu

Bij de publieke omroep leggen we een grote nadruk op zowel de persoonlijke als de maatschappelijke effecten van ons werk in het algemeen en ons aanbod in het bijzonder. Handelen vanuit maatschappelijk belang betekent ook handelen met oog voor toekomstige generaties en de planeet waarop wij leven.

We zijn ons ervan bewust dat het werken met AI belastend kan zijn voor het milieu en daarom vinden we het belangrijk dat we goede, weloverwogen keuzes maken die rekening houden met deze impact. Dat vraagt om reflectie op de reden van het inzetten van AI en wat de mogelijke effecten zijn.

We maken scherpe en zorgvuldige afwegingen over de voor- en nadelen van het systeem voor mens en milieu en staan bewust stil bij hoe we onze ecologische voetafdruk zo klein mogelijk kunnen houden. Waar nodig treffen we maatregelen om de mogelijke negatieve impact te beperken.